

HIV/AIDS NEDİR?

Dr. Aygen Tümer

e-mail: atumer@hacettepe.edu.tr

İlk defa 1981 yılında Amerika Birleşik Devletleri'nde cinsel yönelimi homoseksüel erkeklerde ve Haiti'den gelen göçmenlerde ender rastlanan *Pnömocystitis carinii jiroveci pnömonisi* (PCP) ve Kaposi sarkomu (KS) vakalarının tespit edilmesi ile AIDS hastalığı tanımlanmıştır. Bu infeksiyonlar tedaviye iyi cevap vermemekte ve hastalık ölümle sonuçlanmaktaydı. Araştırmacılar bu hastalığın daha önce literatürde rastlanmayan yeni bir hastalık olduğu konusunda birleşerek bu yeni hastalığa "AIDS" (Akkiz İmmün Yetmezlik Sendromu, **A**cquired **I**mmune **D**eficiency **S**yndrom) adını vermişlerdir. 1983 yılında AIDS'e neden olan virüs HIV (İnsan İmmün Yetmezlik Virüsü, **H**uman **I**mmunodeficiency **V**irus) izole edilmiş olup, bu virüs vücudun savunma gücünü zayıflatmakta, yıkmakta ve normal koşullarda tedavi edilebilen hastalıklar, savunma gücü yetersiz kaldığından tedavi edilememektedir.

DÜNYADA HIV/AIDS

DSÖ, (Dünya Sağlık Örgütü) Aralık 2009 verilerine göre dünyada ortalama 33.3 milyon HIV enfekte kişi olduğunu ve hastalığın tanımlandığı 1981 yılından beri 35.9 milyon kişinin hayatını bu hastalıktan kaybettiğini bildirmektedir.

Dünya Sağlık Örgütü, Aralık 2010 verilerine göre:

HIV/AIDS ile yaşayanlar

Total	33.3 milyon
Erişkin	30.8 milyon
Kadın	15.9 milyon
15 yaş altı	2.5 milyon

2010 yılında HIV enfekte yeni vakalar

Total	2.6 milyon
Erişkin	2.2 milyon

15 yaş altı 370 000

2010 yılında HIV/AIDS hastalığından ölenler

Total	1.8 milyon
Erişkin	1.6 milyon
15 yaş altı	260 000

TÜRKİYE'DE HIV/AIDS

Tüm dünyada HIV/AIDS vakalarının hızla arttığı gözlenirken Türkiye'nin bu salgının dışında kalması beklenmemektedir. Ülkemizde ilk defa 1985 yılında iki HIV/AIDS hastası bildirilmiş, daha sonra her yıl vaka sayılarında giderek artma gözlenmiştir. 1992 yılına kadar her yıl 30'lu rakamlarda olan yeni hasta sayıları, 2000'li yılların başından itibaren 150-200, 2005 yılından beri 300-350, 2010 yılı içinde de 650-700 yeni hasta sayısı olarak görülmektedir. T.C. Sağlık Bakanlığı Aralık 2011 verileri ise sadece 2011 yılı içinde tanı konmuş yeni 699 vakayı göstermektedir ki, bu sayı hastalığın tanımlandığı yıldan beri en yüksek hasta sayısı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ülkemizde T.C. Sağlık Bakanlığı Aralık 2011 verilerine göre 5224 HIV/AIDS hastası vardır. Bunların 921'i AIDS basamağına ulaşmış, 4303 kişi ise HIV pozitifdir. Kişi virüsü eğer korunmasız yapılan cinsel temas ile aldı ise, hastalığın hiçbir belirti, bulgu vermeyen ortalama 8-10 yıl gibi süresinin olması, cinsel yolla bulaşan infeksiyonlar konusunda kişilerin sağlık kurumlarına yeterli başvurularının olmamaları, kayıt sistemlerinin yeterli çalışmaması bu sayının gerçekleri yansıtmadığını düşündürmektedir.

HIV infeksiyonuna ülkemizde en sık 20-49 yaş arası ve erkeklere %70, kadınlara %30 oranında rastlanmaktadır.

T.C. SAĞLIK BAKANLIĞI HIV/AIDS VERİ TABLOLARI

01 EKİM 1985 – 31 ARALIK 2011

TEMEL SAĞLIK HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ,

BULAŞICI VE SALGIN HASTALIKLARIN KONTROLÜ DAİRE BAŞKANLIĞI,

ZÜHREVİ HASTALIKLAR ŞUBESİ**TÜRKİYE'DE BİLDİRİLEN AIDS VAKA VE TAŞIYICILARININ YILLARA GÖRE DAĞILIMI**

YILLAR	AIDS	HIV (+)	TOPLAM
1985	1	1	2
1986	2	3	5
1987	7	27	34
1988	9	26	35
1989	11	20	31
1990	14	19	33
1991	17	21	38
1992	28	36	64
1993	29	45	74
1994	34	52	86
1995	34	57	91
1996	37	82	119
1997	38	105	143
1998	29	80	109
1999	28	91	119
2000	46	112	158
2001	40	144	184
2002	48	142	190
2003	52	145	197
2004	47	163	210
2005	37	295	332
2006	35	255	290
2007	24	352	376
2008	49	401	450
2009	75	453	528
2010	70	557	627
2011	80	619	699
TOPLAM	921	4303	5224

TÜRKİYE'DE BİLDİRİLEN HIV/AIDS VAKALARININ, YAŞ VE CİNSİYETE GÖRE DAĞILIMI
ARALIK 2011

YAŞ GRUPLARI	ERKEK	KADIN	TOPLAM
0	19	7	26
1-4	11	18	29
5-9	7	11	18
10-14	6	4	10
15-19	36	43	79
20-24	282	260	542
25-29	504	299	803
30-34	632	246	878
35-39	594	158	752
40-49	795	169	964
50-59	408	131	539
60+	225	49	274
Bilinmeyen	210	100	310
TOPLAM	3729	1495	5224